

Samuli Kulmala

OIKEUDEN
VÄÄRINKÄYTÖN KIELTO
JA OIKEUDENKÄYNNIT

Samuli Kulmala

**Oikeuden väärinkäytön kieltö ja
oikeudenkäynnit (A 353)**

Riita-asian oikeudenkäyntien tarkoituksena on ratkaista yksityisten välisiä riitoja ja turvata yksilöiden pääsy oikeuksiinsa. Oikeudenkäynneillä on oikeusvaltiollinen tehtävä toimia lakiin perustuvana mekanismina, joka ylläpitää luottamusta ja yhteiskuntarauhaa. Oikeudenkäyntejä voidaan kuitenkin väärinkäyttää näiden tavoitteiden ja tehtävien vastaisten päämäärien saavuttamiseksi. Oikeudenkäynti voi olla väline kiusanteossa, häirinnässä ja muista piittaamattomassa omanedun tavoittelussa. Oikeudenkäyntejä voidaan käyttää yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuvien vaijantamiseen ja poliittisten vastustajien vainoamiseen. Lisäksi niin sanotut sarjavalittajat (kverulantit) saattavat aloittaa toistuvia oikeudenkäyntejä välittämättä niistä itselleen, oikeudenkäynnin vastapuolelle tai yhteiskunnalle aiheutuvista haitoista ja kuluista.

Väitöskirjassa tutkitaan oikeudenkäyntien väärinkäyttöä siviiliprosessien kontekstissa. Oikeudenkäyntien väärinkäyttöä lähestytään oikeuden väärinkäytön kiellon periaatteen kautta. Oikeuden väärinkäytön kieltö on laaja-alainen oikeusperiaate, joka määrittää oikeuden käyttämisen sallittuja rajoja. Väitöskirjassa tutkitaan oikeuden väärinkäytön kiellon periaatetta yleisenä oikeusperiaatteena ja sen merkitystä siviili- ja prosessioikeudessa. Toiseksi tutkitaan oikeudenkäyntien väärinkäytön käsitettä ja ilmiötä. Oikeudenkäynnin väärinkäytön käsitteessä voidaan erottaa toisistaan 1) vallan kolmijakoa rikkova väärinkäyttö (ns. näytösioikeudenkäynnit), 2) tuomiovallan väärinkäyttö ja 3) oikeudenkäynnin osapuolten taholta ilmenevä väärinkäyttö. Tutkimuksessa käsitellään lyhyesti kaikkia edellä mainittuja ongelmia, mutta varsinainen tutkimuskysymys rajataan oikeudenkäynnin osapuolten taholta ilmenevään väärinkäyttöön (3). Tältä osin käsitellään tarkemmin kanneoikeuden eli oikeudenkäynnin aloittamisen väärinkäyttöä.

Kanneoikeuden väärinkäyttämisen kysymys jaetaan neljäksi erilliseksi ongelmaksi: 1) shikaaninomaiset kanteet, 2) SLAPP-kanteet, 3) sarjavalittajat eli kverulantit ja 4) kolluusio- ja valeoikeudenkäynnit. Tutkimuksessa selvitetään, miten edellä mainittuihin ongelmiin voitaisiin nykyistä tehokkaammin puuttua. Tutkimuskysymyksiä arvioidaan voimassa olevan lain tulkintasuositusten ja lainsäädännön kehittämisen näkökulmasta. Sopivien ratkaisukeinojen etsimisessä hyödynnetään oikeusvertailevaa tutkimusta.

Väitös Helsingin yliopistossa pe 7.3.2026
XI + 510 sivua
ISBN 978-951-855-884-5 (kovakantinen)
ISBN 978-951-855-885-2 (PDF)
Hinta 140 € / 98 €

KIRJATILAUKSET
WWW.LAKIMIESYHDISTYS.FI > KIRJAMYynti
TOIMISTO@LAKIMIESYHDISTYS.FI